

Oponentský posudek diplomové práce UK FHS

Obor: Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích

Název práce: Sociálně vyloučená lokalita a její vnímání komunálními politiky

autorka práce: Bc. Petra Severová
oponentka: Zuzana Havrdová

rok ukončení studia: 2014
zaměření studia: Řízení

Řízení procesu sociálního začleňování patří nepochybně k významným oblastem sociální práce a sociální politiky, tedy studijního programu diplomantky. Téma bylo v průběhu studia předneseno zejména v předmětech Komunitní rozvoj a Zdravotní a sociální služby z pohledu uživatele. Členové katedry se také zapojili do podpory procesu komunitní práce s Romy ve vyloučené lokalitě a podíleli se na několika odborných publikacích z této oblasti, z nichž mohla diplomantka ve své práci čerpat. Z úvodu práce však není zřejmé, zda autorka má vlastní zkušenosti s podobnou prací a zda se skutečně někdy v praxi setkala s komunitní prací, komunitním plánováním nebo s řízením procesu sociálního začleňování.

Cíl práce je na str. 8 formulován takto: „popsat postoje členů samosprávy k sociálně vyloučeným u třech konkrétních obcí.....a tím pomoci porozumět vztahu komunálních politiků a úředníků k inkluzi a pochopit jejich pocit odpovědnosti za tento proces v místě, ve kterém se nachází vyloučená lokalita.“ Tento cíl se pokusila naplnit za pomoci rozhovorů se sedmi členy samospráv ve třech obcích jednoho regionu. Jako příprava měla sloužit teoretická část, v níž se autorka podle svých slov „zabývá“ různými tématy jako je sociální vyloučení a začleňování, komunitní práci, práci Agentury pro sociální začleňování a vztahem majority k sociálně vyloučeným a k Romům.

Práce vykazuje řadu nedostatků obsahových, odborných i formálních. Za zásadní nedostatek považují především práci se zdroji. Většina diplomantů strádá zpočátku nedostatky při práci se zdroji, díky konzultacím s vedoucím práce se však učí tento nedostatek překonávat. Do takového stadia však práce bohužel nedospěla, takže témata v kapitolách např. nejsou logicky uspořádána od definičního vymezení či porovnání názorů klíčových autorů, k rozkrytí různých aspektů tématu až k určité syntéze sloužící cílům práce. Dalším nedostatkem je, že jsou zde přebírány názory a hodnocení citovaných autorů bez zřetele k původnímu kontextu a bez náležitého odstupu (např. kap. 2.2.). Opakovaně se tu objevují pasáže typu „kázání“ pravd a zobecňujících výroků (např. o tom, kam spěje Evropa nebo co je ve světě časté apod.), k nimž autorka nedává argumenty a nevyvozuje je porovnáním názorů citovaných autorů. Několik málo zdrojů (Gabal, Davidová, Navrátil) je „rozkouskováno“ a jsou z nich opakovaně používány přímé citace nebo myšlenky, které se ocitají v různých kapitolách, přestože spolu věcně souvisejí a dochází tak k jejich opakování, namísto věcné analýzy, z níž by vyplynuly významné okruhy pro kladení otázek. Často jsou používány přímé citace, a to bez uvedení strany zdroje.

Další potíží je nepřesná práce s pojmy. Např. hned v úvodu práce diplomantka směšuje pojem sociálního vyloučení a fenomén sociálního vyloučení a tak může tvrdit, že pojem sociální vyloučení není nový, ale je starý jako lidstvo samo. Na str. 11 zřejmě směšuje „osobní“ a „osobnostní charakteristiky“, k nimž tedy řadí i finanční situaci a vzdělání. S pojmy „vyloučení“ a „vyloučená lokalita“ pracuje jako by mezi nimi nebyl rozdíl. Klíčový pojem „vyloučená lokalita“ vymezuje nepřesně a nedostatečně, což má důsledky i v rozhovorech, kde není zřejmé, kdy se ptá na vztah k Romům a kdy zjišťuje přímo názory na

vyloučenou lokalitu, která není totožná s Romy žijícími v hlavní části obce, kde sídlí zastupitelé. Právě vzájemné teritoriální ani jiné vymezení obce a vyloučené lokality neprovádí ani v popisu obcí.

Pojmy „komunitní práce“ a „komunita“ nejsou správně vymezeny, ačkoli byly předmětem výuky a jsou obsaženy i v odborné literatuře přímo v knihovně katedry.

V praktické části není vysvětleno, proč byl vzorek respondentů zvolen právě takto a z čeho autorka usuzuje, že rozhovory pokryjí zkoumaný fenomén. Obsah rozhovorů není opřen o teoretickou část ani o odbornou literaturu – chybí tedy konceptualizace. Rozhovory přinesly některé zajímavé poznatky – např. vlivy stereotypů či nízké znalosti problematiky vyloučení. Podle mne se ale nepodařilo tak syntetizovat rozhovory, aby bylo možné „porozumět vztahu komunálních politiků k inkluzi“- z ukázek si nelze vytvořit hlubší náhled na souvislosti a vlivy, které utvářely postoje respondentů nebo na případnou typologii jejich reakcí.

Doporučení autorky, vyplývající údajně z výzkumu, že by bylo vhodné vytvořit příručku sociálního začleňování pro obce, která by obsahovala univerzální návody, považuji za doklad toho, že autorka bohužel neporozuměla principům komunitní práce a sociálního začleňování. Takové doporučení považuji za zcestné.

Nakonec je ještě třeba upozornit, že v práci je mnoho stylistických chyb. Množství dalších drobných připomínek oponentka psala přímo do textu DP.

Práce má nepochybně i pozitivní stránky, o které by se mohla diplomantka opřít při případné úpravě práce. Obsahuje řadu relevantních zdrojů a teoretických poznatků, které bude třeba jen utřídit, doplnit a upravit styl psaní. V rozhovorech zazněla řada zajímavých témat, která je třeba ještě podrobit další syntéze, případně doplnit dalšími rozhovory na základě provedené konceptualizace.

Z uvedených důvodů nicméně nedoporučuji práci k obhajobě. Doporučuji upravit a dopracovat teoretickou část, metodologii, pokusit se o doplnění či metasyntézu obsahu rozhovorů a upravit doporučení.